

CARLOS CASTANEDA BLÁTIVÉ STÍNY

Sedět mlčky s donem Juanem patřilo k nejpříjemnějším zážitkům, jaké jsem v životě poznal. Rozvalili jsme se v polstrovaných křeslech za jeho domem v horách centrálního Mexika. Bylo pozdní odpoledne a vál svěží větřík. Slunce se skrylo za dům za našimi zády. Jeho slábnoucí světlo kreslilo v korunách stromů rostoucích na zadním dvorku temně zelené stíny. Velké stromy rostly i všude okolo domu a zakrývaly pohled na město. Díky tomu jsem si tam vždycky připadal jako v divočině. Měla jiný ráz než ta na pusté Sonorské poušti, ale byla to nicméně také divočina.

"Dneska si promluvíme o nejdůležitější věci v celém čarodějnictví," řekl don Juan náhle," a začneme informacemi o *energetickém těle*."

Energetické tělo mi don Juan popisoval už nesčíslněkrát. Říkal, že se jedná o konglomerát energetických polí, která jsou zrcadlovým obrazem energetických polí tvořících naše hmotné tělo ve formě zářící koule. Uváděl, že je o něco menší, kompaktnější a že vypadá těžší než světelná koule hmotného těla.

Vysvětloval mi, že tělo a *energetické tělo* představují dva slepence energetických polí držících pohromadě pomocí zvláštní slepující síly. Neúnavně zdůrazňoval, že tato slepující síla je podle čarodějů dávného Mexika tou nejtajemnější silou celého vesmíru. Sám se o ní domníval, že se jedná o nejčistší esenci vesmíru, jakousi sumu všeho, co existuje.

Tvrdil, že hmotné a *energetické tělo* jsou jediné vzájemně se vyvažující energetické konfigurace ve sféře lidského bytí. Jiný dualismus neuznával. Dualismus těla a mysli či ducha a hmoty považoval za pouhé zřetězení vyvolané myslí, které se neopírá o žádné energetické základy.

Don Juan tvrdil, že tuhou disciplínou lze obě těla vzájemně přiblížit k sobě. Normálně jsou od sebe nesmírně vzdálena. Jakmile se však *energetické tělo* přiblíží na určitou vzdálenost, která je pro každého člověka jiná, lze je za pomoci železné disciplíny překovat do přesné repliky hmotného těla. Tedy do trojrozměrné a pevné bytosti. Od této skutečnosti je odvozena i čarodějná představa *druhého* neboli *dvojníka*. Stejným postupem opřeným o tuhou disciplínu lze naopak překovat své hmotné tělo do přesné repliky *těla energetického*, tj. do éterického těla pro lidské oko neviditelného.

Poznamenal jsem, že mi tohle všechno připadá jako zcela mýtické činy. Don Juan opáčil, že na čarodějích nic mýtického není, že jsou to zcela praktičtí lidé a že jimi popisované činy jsou uskutečnitelné a zcela konkrétní. Omyly při posuzování jejich činnosti podle dona Juana vycházejí z použití jiného kognitivního systému.

Tehdy na zadním dvorku svého domu v centrálním Mexiku don Juan řekl, že *energetické tělo* zastává klíčovou pozici ve všem, co se mi teď děje. Sdělil mi, že *zřel jako energetickou skutečnost*, že se mé *energetické tělo* nejen ode mne nevzdaluje, jak je obvyklé, ale že se ke mně obrovskou rychlostí blíží.

"A co to znamená, že se ke mně blíží, done Juane?" zeptal jsem se.

"To znamená, že z tebe něco vyrazí duši," odpověděl s úsměvem.

"Do tvého života se řítí obrovská řídicí síla, ale ty ji ovládat nebudeš, bude ji mít pod kontrolou tvé *energetické tělo*."

"Tím myslíte, done Juane, že mě ovládne nějaká vnější síla?"

"I teď tě ovládá mnoho vnějších sil," odpověděl. "Ta řídicí síla, o které teď mluvím, představuje něco, co se vymyká slovnímu popisu. Je tvá a současně tvá není. Není možné ji zařadit, ale je možné ji zažít. A především je možné s ní

manipulovat. Pamatuj si to: Je možné s ní manipulovat, a to ke tvému maximálnímu prospěchu. Tedy opět, nejde vlastně o tvůj prospěch, ale o prospěch tvého *energetického těla*. Nicméně toto *energetické tělo* je tvé, takže můžeme pokračovat donekonečna, jako pes snažící se chňapnout po svém vlastním ocasu. Jazyk na to nestačí. Tyto zkušenosti se vymykají jeho syntaxi."

Tma padla velice rychle a listí stromů, které bylo ještě před chvílí tmavě zelené, potemnělo a ztěžklo. Don Juan řekl, že jestliže se do temného listí podívám rozostřeným pohledem, spíš jako z koutku oka, spatřím prchavý stín křížící mé zorné pole.

"Teď je na to nejpříhodnější denní doba. Než se ti podaří zapojit nutnou pozornost, bude to chvíli trvat. Ale nepřestávej, dokud nezachytíš ten temný prchavý stín."

Na pozadí temných listů jsem spatřil skutečně podivný prchavý stín. Buď šlo o jeden stín pohybuující se tam a zpátky, nebo těch stínů bylo několik a putovaly zleva doprava a zpět. Připadaly mi jako tlustá černá a strašně veliká ryba. Jako by vzduchem poletoval obrovitý mečoun. Ten pohled mě zprvu uchvátil a posléze vyděsil. Už bylo příliš tma na to, aby byly vidět listy, ale poletující stíny jsem viděl pořád.

"Co to je, done Juane?" zeptal jsem se. "Vidím poletující stíny všude kolem."

"Ale to je jen vesmír," odpověděl, "nezměřitelný, nelineární, mimo syntaxi jazyka. Čarodějové dávného Mexika spatřili tyto prchavé stíny jako první a následovali je. Spatřili je tak, jak je teď vidíš ty a *uzřeli*, že je to energie volně plynoucí vesmírem. A pak objevili něco transcendentního."

Odmlčel se a zahleděl se na mě. Jeho pauzy byly vždy perfektně načasovány. Vždycky se odmlčel v okamžiku, kdy jsem mu visel na rtech.

"Co objevili done Juane?"

"Objevili, že máme průvodce na celý život," řekl pomalu a zřetelně. "Všichni máme nějakého dravce, který přiletěl z hlubin kosmu a převzal nad námi nadvládu. Lidské bytosti jsou jeho vězni. Dravec je náš pán a mistr. Zkrotil nás a učinil nás poslušnými a bezmocnými. Pokud se vzdáme na protest, potlačí jej. Pokud se snažíme jednat nezávisle, vyžaduje, abychom to nedělali."

Byla tma a to mě umlčovalo. Za denního světla bych se byl z plna hrdla rozesmál. Ve tmě jsem se cítil zatlačen do defenzívy.

"Kolem je černočerná tma," prohlásil don Juan, "ale když se koutkem oka rozhlédneš, pořád můžeš zachytit prchavé stíny poskakující všude kolem."

Měl pravdu. Viděl jsem je stále. Z jejich pohybu se mi točila hlava. Don Juan rozsvítil a vše se rozpustilo.

"Svým vlastním úsilím jsi dospěl až k tomu, čemu čarodějové dávného Mexika říkali téma všech témat. Už dlouho okolo toho chodím jako okolo horké kaše. Stále se ti snažím naznačit, že nás něco drží jako ve vězení. A je to tak! Jsme všichni vězni! Pro čaroděje dávného Mexika to byla *energetická skutečnost*."

"A proč nad námi převzali ti dravci vládu, jak popisujete, done Juane?" zeptal jsem se. "Museli k tomu mít nějaký důvod."

"Existuje jedno vysvětlení," odpověděl don Juan, "a je to nejjednodušší vysvětlení na světě. Ovládli nás, protože jsme jejich potrava. Bezohledně nás vysávají, protože se tím sami udržují při životě. Tak jako my chováme kuřata na drůbežích farmách zvaných španělsky *gallineros*, chovají nás dravci v lidských farmách, které bychom mohli nazvat *humaneros*. Tak mají svou potravu vždy při ruce."

Cítil jsem, jak se má hlava divoce kýve ze strany na stranu. Já sám jsem svůj hluboký pocit nesouladu a vnitřního neklidu vyjádřit nemohl, ale mé tělo to vytáhlo na povrch samo. Od hlavy až k patě jsem se nekontrolovatelně divoce otrásl.

"Ne, ne, ne, ne," uslyšel jsem sám sebe. "To je naprosto absurdní, done Juane. Prostě to nemůže být pravda. Ani pro čaroděje, ani pro normální lidi."

"A proč ne?" zeptal se don Juan suše. "Proč ne? Protože tě to štve?"

"Ano, štve mě to," odsekl jsem. "To, co tvrdíte, je obludné!"

"Tak dobře, ale ještě jsi neslyšel všechno. Počkej chvíli a pak uvidíš, jak se budeš cítit. Teď to do tebe pustím. Vystavím tvou mysl strašnému útoku a ty nebudeš schopen ani vstát a odejít, protože budeš chycen. Ne, že bych tě omezil já, ale něco přímo v tobě ti zabráni odejít, zatímco další část tebe bude zuřivostí bez sebe. Takže se drž!"

Cítil jsem, že je ve mně něco, co nenasytně touží po potrestání. Don Juan měl pravdu. Nebyl bych jeho dům opustil ani za nic. A zároveň jsem však cítil odpor k obludnostem, které ze sebe chrlil.

"Rád bych apeloval na tvou analytickou mysl," řekl. "Chvíli přemýšlej a pak mi řekni, jak bys vysvětlil rozpor mezi inteligencí člověka jako konstruktéra a hloupostí pověr, kterými se řídí a stupiditou jeho vzájemně si odporujícího chování. Čarodějové věřili, že právě dravci nám vnutili naše pověry, naše představy o dobru a zlu a naši sociální morálku. To oni v nás vyvolali naděje a sny o úspěchu a selhání. To oni nám dali zbabělost, chtivost a proradnost. Dravci nám vnutili rutinní chování, naše neustálé stesky a posedlost sebou samým."

"Ale jak to mohli udělat, done Juane?" ptal jsem se stále víc rozzlobený tím, co říkal. "Našeptali nám to do uší, zatímco jsme spali?"

"Ne, takhle v žádném případě ne. To je zcela nesmyslné," řekl don Juan s úsměvem. "Pracují daleko účinněji a chytřeji. Aby nás ochočili a zlomili, uskutečnili dravci obdivuhodný manévr. Tedy obdivuhodný z hlediska válečnické strategie. Z hlediska obětí je tento manévr spíš příšerný a obludný. Dali nám svou vlastní mysl! Slyšíš mě dobře? Dravci nám předali svou vlastní mysl, která se tak stala myslí naší. Dravčí mysl je barokně zdobná, plná protikladů, nevrhá a stále plná strachu z objevení."

"Přestože jsi nikdy nestrádal hladem," pokračoval, "stejně v sobě máš strach z nedostatku potravy. To se dravčí mysl bojí, že bude objevena a potrava jí pak bude odepřena. Prostřednictvím mysli, která je vlastně jejich myslí, promítají dravci do lidského života všechno, co jim vyhovuje. Tím si zajišťují určitý stupeň bezpečnosti, kterým se zaštiťují proti svému strachu z objevení."

"Ne, že bych to všechnonemohl přijmout, done Juane," řekl jsem. "Můžu, ale současně je na tom něco odporného, co mě doslova odpuzuje. Celé mě to nutí zaujmout protikladné stanovisko. Pokud nás skutečně požírají, jak to dělají?"

Na tváři dona Juana se objevil široký úsměv. Byl neskonale potěšen. Vysvětlil mi, že čarodějové *zří* miminka jako zvláštní světelné koule energie pokryté od hlavy až k patě zářícím obalem. Něčím, co vypadá jako plastové pouzdro navlečené těsně na jejich energetický kokon. Sdělil mi, že právě tento *zářící obal vědomí* dravci pojídají. Když pak člověk dosáhne dospělosti, zbývá z tohoto obalu už jen úzký okraj spojující palce u nohou se zemí. Díky tomuto proužku lidé žijí, či spíše živoří.

Jako ve snu jsem naslouchal donu Juanovi, který mi vysvětloval, že pokud je mu známo, jsou lidé jediným druhem, jehož *zářící obal vědomí* je umístěn vně světelného kokonu. Proto jsou lidé snadnou obětí pro vědomí jiného řádu, jakým je například těžké vědomí zmíněných dravců.

Pak učinil prohlášení, které bylo nejvíc ničující ze všech. Řekl, že úzký proužek vědomí je epicentrem sebereflexe, ve které je člověk beznadějně chycen. Dravci působí na tuto sebereflexi tak, aby vyvolali záblesky vědomí, které pak bezohledně jako pravé šelmy požírají. Tyto záblesky vědomí vyvolávají pomocí nejasných problémů, které nás úmyslně nechávají řešit, a tak nás udržují při životě a současně si zajišťují potravu.

Na tom, co don Juan prohlásil, muselo být něco strašně ničujícího, protože se mi udělalo špatně od žaludku.

Po kratší pauze, která stačila k mému zotavení, jsem se dona Juana zeptal: "Ale proč čarodějové dávného Mexika, kteří tyto dravce *uzřeli*, proti nim nic nepodnikli? A proč proti nim nic nepodnikají ani čarodějové současní?"

"Ani ty, ani já proti nim nemůžeme nic udělat," řekl don Juan smutně a těžce. "Můžeme se jedině ukázat natolik, že se vymkneme z jejich dosahu. A jak můžeš po svých bližních žádat, aby se podrobili této tuhé disciplíně? Vysmáli by se ti a měli tě za blázna. A ti agresivnější by z tebe vymlátili duši. Ne proto, že by tomu všemu nevěřili. V hloubce každé lidské bytosti přetrvává ancestrální a živočišná vědomost o přítomnosti dravců v nás."

Má analytická mysl poletovala sem a tam jako jojo. V jeden okamžik mě opustila, pak se vrátila a zase odešla. To, co don Juan tvrdil, bylo nepřijatelné a neuvěřitelné. A současně to bylo tak jednoduché a logické. Vysvětlovalo to všechny lidské protiklady, které jsem si byl schopen vybavit. Ale copak to šlo všechno vzít vážně? Don Juan mě strkal do cesty lavině, která by mě navždy strhla s sebou dolů.

Pocítil jsem další nával pocitu ohrožení. Tato vlna nevycházela ze mě, a přesto se mnou jakýmsi zvláštním způsobem souvisela. Don Juan mi cosi prováděl, něco, co bylo současně tajemně pozitivní a hrozivě negativní. Vnímám jsem to jako pokus odříznout tenoučkou vrstvou, která ke mně byla přilepená. Jeho oči se na mě upíraly bez jediného mrknutí. Pak je odvrátil a mluvil a už se ke mně zrakem nevracel.

"Kdykoliv tě tvé pochybnosti začnou ohrožovat," řekl mi, "musíš s tím udělat něco zcela pragmatického. Zhasni světlo. Probodni zrakem temnotu a zjisti, co vidíš."

Vstal, aby zhasnul. Zadržel jsem ho.

"Ne, ne, done Juane," protestoval jsem. "Nezhasínejte. Jsem v pořádku."

Vzápětí jsem pocítil pro mě velice nezvyklou hrůzu ze tmy. Pouhá myšlenka na tmu mi brala dech. Cítil jsem něco ve vnitřnostech, ale zároveň jsem věděl, že se toho nechci dotknout, ani to vynést ven na světlo.

"Spatřil jsi prchavé stíny v listí," řekl don Juan a opřel se ve své lenošce. "To je velice dobře. Teď bych si přál, abys je uzřel i zde v pokoji. Nejde o žádné *zření*. Jde jen o zachycení prchavých vjemů. Máš dost energie na to, aby se ti to podařilo."

Dostal jsem strach, že don Juan stejně vstane a zhasne světla, což také učinil. O dvě vteřiny později jsem vykřikl, jako by mě na nože brali. Nejenže jsem zahlédl prchavé stíny, slyšel jsem je dokonce bzučet kolem svých uší. Don Juan rozsvítil a prohýbal se přitom smíchy.

"Jak temperamentní mládenec," poznamenal. "Na jednu stranu zcela nevěřící a na druhou stranu naprostý pragmatik. Musíš s tím věčným vnitřním bojem něco udělat. Jinak se nafoukneš jako ropucha a praskneš."

Don Juan zarýval svůj osten hlouběji a hlouběji. "Čarodějové dávného Mexika dravce *uzřeli*. Nazývali ho *létavec*, protože velkými skoky poletuje v povětří. Není to nijak hezký pohled. Vypadá jako obrovský stín, který proletí vzduchem a přistane naplocho na zemi. Čarodějové dávného Mexika neradi

uvažovali o tom, kdy a jak se na zemi tito dravci objevili. Usuzovali, že lidé museli kdysi být zcela úplnými bytostmi s obrovským vhladem a vědomím, jaké dnes známe jen z mytologických legend. A pak to všechno z nějakého důvodu zmizelo a dnes známe člověka jen jako usedlého tvora."

Chtělo se mi vybuchnout vzteky a nazvat dona Juana paranoikem, ale chybělo mi k tomu přesvědčení o vlastní pravdě, se kterým jsem obvykle žádné potíže neměl. Něco ve mně překročilo mou obvyklou a oblíbenou otázku: "Co jestli to všechno, co don Juan říká, je skutečně pravda?" Onoho večera jsem celým svým srdcem cítil, že vše, co říká, je čiročirá pravda a přitom jsem byl zároveň stejně silně přesvědčen, že je to všechno naprosto absurdní.

"Co to říkáte, done Juane?" zeptal jsem se slabě. Krk jsem měl stažený tak, že jsem sotva dýchal.

"Říkám, že náš protivník není jen ledajaký dravec. Je velice chytrý a metodický. Sleduje systematicky postup, který mění lidi ve zbytečné bytosti. Člověk, jehož osudem je být magickou bytostí, svou magičnost ztratil. Proměnil se v obyčejný kus masa. Jeho sny už nejsou více sny člověka, ale jsou sny zvířete chovaného na maso. Jsou hloupé, konvenční a malicherné."

Tato slova ve mně vyvolala podivnou tělesnou reakci připomínající zvedání žaludku. Jako by se mi znovu chtělo zvracet. Ale ten pocit vycházel ze samé podstaty mé bytosti, z morku mých kostí. Bezděčně jsem se svinul. Don Juan mě popadl za ramena a silně se mnou zatřásl. Pocítil jsem, jak se mi hlava na krku zakomíhala sem a tam. Okamžitě jsem se uklidnil a získal víc kontroly sám nad sebou.

"Tenhle dravec," pokračoval don Juan, "který je samozřejmě *anorganická bytost*, pro nás není tak neviditelný jako ostatní *anorganické bytosti*. Myslím, že jako děti jsme schopni ho zahlédnout. Je však tak hrozný, že se jím nechceme zabývat. Děti se na něj pochopitelně zaměřují, ale všichni kolem je od toho neustále zrazují."

"Lidstvu zbývá jediná věc," pokračoval don Juan. "Je to disciplína jako jediný odstrašující prostředek. Disciplínou však nemíním pouhé tvrdé dodržování nějakých rutin. Nemám na mysli časně vstávání a sprchování studenou vodou až do zmodrání rtů. Čarodějové si pod tím slovem představují schopnost postavit se s chladnou myslí tváří v tvář věcem, které předem neočekávali. Pro ně je disciplína uměním. Uměním postavit se bez ucuknutí *nekonečnu*, jež nevychází z pocitu vlastní síly, ale z pocitu posvátné hrůzy."

"A v jakém smyslu působí tato čarodějnická disciplína jako odstrašující prostředek?" zeptal jsem se.

"Čarodějové říkají, že disciplína dělá *zářící obal vědomí* pro létavce nepoživatelným," řekl don Juan a pátravě se na mě zadíval, jako by zkoumal, zda mu věřím. "Dravci jsou pak zmateni. Nejedlý *zářící obal vědomí* je něco, co se patrně vymyká jejich systému poznání. Jakmile jsou jednou zmateni, nezbyvá jim, než se své ohavné činnosti vzdát."

"Když dravci nepožirají náš *zářivý obal vědomí*," pokračoval don Juan, "začne znovu růst. Když to zjednoduším na nejvyšší míru, mohu říct, že si čarodějové pomocí své disciplíny udrží dravce tak dlouho od těla, dokud jejich *zářící obal vědomí* nepoporoste nad úroveň jejich palců u nohou. Jakmile se tak stane, *obal* rychle doroste do své přirozené velikosti. Čarodějové dávného Mexika říkali, že *obal* je jako strom. Když není ožírán, znovu nabude svou přirozenou velikost a sílu. A jak vědomí zasáhne výše, než je úroveň palců, před vnímáním se otevřou obrovské možnosti."

"Hlavní trik těchto čarodějů spočíval v zatížení *létavčí mysli* disciplínou. Zjistili, že pokud zatíží *létavčí mysl* disciplínou, cizí instalace se rozplyne. To

poskytne každému, kdo tento manévr provede, zážitek původní pravé mysli. *Cizí instalace* se ovšem vrátí, ale už není tak silná. Začne tím proces, v němž se rozpouštění *cizí instalace* stane rutinou, až dojde konečně k jejímu definitivnímu rozložení. Ujišťuji tě, že to není veselý den. Je to den, kdy jsi zcela závislý na své vlastní původní schopnosti, a ta je dosud skoro nulová. Není nikoho, kdo by ti poradil, jak dál. Už nemáš žádnou dosazenou mysl, která by ti našeptávala pitomosti, na které jsi zvyklý."

"Můj učitel, nagual Julián, varoval všechny své žáky, že tento den je nejtěžší z celé čarodějnické dráhy. Naše skutečná mysl, která patří jen nám, se totiž po dlouhé nadvládě stala nesmělá, nejistá a vratká. Já osobně bych řekl, že teprve v tomto okamžiku začíná čarodějova bitva. To vše předtím byla jen příprava."

Přitahovalo mě to. Chtěl jsem se o tom dozvědět víc, ale současně mě jakýsi neznámý pocit naléhavě vyzýval, abych toho nechal. Vyhržoval mi temnými skutky a potrestáním, něčím jako Božím hněvem, který na mě sestoupí za to, že jsem poodhrnul roušku z něčeho, co zakryl sám Bůh. Jen s největším úsilím se mi podařilo, aby má zvědavost nabyla vrchu.

"Co tím míníte, done Juane," uslyšel jsem svůj hlas, "tím zatížením *létavčí mysli*?"

"Disciplína podstrčenou mysl neobyčejně zatěžuje," odpověděl mi. "Takže čarodějové mohou s její pomocí tuto *cizí instalaci* přemocť."

S právě vysloveným tvrzením jsem se nemohl nějak vyrovnat. Buď je don Juan diagnostikovatelně duševně chorý, nebo mi právě sdělil něco tak strašného, že mi zamrzla krev v žilách. Uvědomil jsem si však, jak rychle přeskupuji svou energii k tomu, abych mohl popřít vše, co právě řekl. Po krátkém okamžiku paniky jsem se rozesmál, jako by don Juan právě udělal nějaký vtip. Slyšel jsem sám sebe, jak říkám: "Done Juane, done Juane, vy jste nenapravitelný!"

Zdálo se, že don Juan chápe vše, co se ve mně děje. Potřásl hlavou ze strany na stranu a s výrazem zoufalství zvedl oči k nebi.

"Jsem tak nenapravitelný," odvětil, "že chystám *létavčí mysl*, kterou v sobě skrýváš, uštedřit ještě jednu ránu. Chystám se ti odhalit jedno z nejzvláštnějších tajemství čarodějnictví. Chci ti popsat objev, který čarodějové ověřovali a budovali tisíce let."

Podíval se na mě a zlomyslně se ušklíbl. "*Létavčí mysl* navždy zmizí, pokud se čaroději podaří popadnout vibrující sílu, která drží pohromadě naše energetická pole. A pokud ji udrží dost dlouho, *létavčí mysl* poražena odletí. Takže přesně to musíš udělat. Popadnout energii, která tě drží pohromadě."

Má reakce na jeho slova byla skutečně neočekávaná. Něco ve mně sebou škublo, jako by to skutečně dostalo ránu. Popadl mě strach, jako bych dělal něco nedovoleného, který jsem okamžitě spojil se svým náboženským zázemím.

Don Juan si mě prohlížel od hlavy až k patě.

"Obáváš se božího hněvu, je to tak?" zeptal se. "Buď klidný, to není tvůj strach. To se bojí *létavčí mysl*, protože ví, že to proběhne přesně tak, jak říkám."

Jeho slova mě nijak neuklidnila. Cítil jsem se ještě hůř. Obracel se mi žaludek a já nebyl schopen ho zastavit.

"Neboj se," řekl don Juan klidně. "vím naprosto jistě, že tyhle záchvaty velmi rychle zeslábnou. *Létavčí mysl* se nedokáže soustředit."

Po chvíli vše přestalo přesně tak, jak don Juan předpověděl. Opakovat znovu, že jsem byl zmaten, by byl eufemismus. Poprvé ve svém životě, a to ať už za přítomnosti dona Juana nebo bez něj, jsem nevěděl, jestli přicházím nebo odcházím. Chtěl jsem vstát z křesla a projít se kolem, ale strašně jsem se bál. Racionálně jsem situaci zvládal, ale současně jsem byl naplněn infantilním

strachem. Zhluboka jsem dýchal a celé mé tělo polil studený pot. Nějakým způsobem jsem spustil hrůzné divadlo. Ať jsem se otočil kamkoli, vrhaly se na mě černé prchavé stíny.

Zavřel jsem oči a položil hlavu na polstrované opěradlo křesla. "Nevím, kam se obrátit, done Juane. Dnes večer se vám skutečně podařilo mě vykořenit."

"To tvůj vnitřní boj tě rozerval na kousky," opáčil. "Hluboko v sobě víš, že nejsi schopen odmítnout úmluvu, která tvoří přímo nedílnou součást tebe sama. Smlouvu, že tvůj *zářící obal vědomí* poslouží jako nepochopitelný zdroj výživy jakýmsi stejně nepochopitelným entitám. Ale jiná část tebe tuto úmluvu zcela zásadně odmítá."

"Čarodějova revoluce," pokračoval, "spočívá v tom, že odmítne plnit dohody, jejichž uzavření se sám nezúčastnil. Nikdo se mě nikdy neptal, zda chci být pojídán bytostmi s jiným typem vědomí. Moji rodiče mě zkrátka přivedli na tento svět, abych zde, stejně jako oni, krmil cizí entity, a to je celý příběh."

Don Juan vstal z křesla a protáhl se. "Seděli jsme tu celé hodiny. Je čas se vrátit dovnitř. Rád bych něco snědl. Vezmeš si se mnou?"

Odmítl jsem. Můj žaludek byl velmi neklidný.

"Myslím, že bude nejlíp, když půjdeš spát," řekl. "Můj bleskový úder tě trochu poničil."

Nepotřeboval jsem žádné další přemlouvání. Svalil jsem se na postel a usnul jako pařez.

Po návratu domů se představa *létavců* stala jedním z nejdůležitějších témat mého života. Dospěl jsem až k bodu, kdy jsem cítil, že don Juan měl naprostou pravdu. Ať jsem se snažil, jak jsem chtěl, nemohl jsem vyvrátit logiku jeho poučení. Čím víc jsem o tom přemýšlel a čím víc jsem pozoroval sebe i své bližní, tím víc ve mně sílilo přesvědčení, že nás něco zbavuje vší aktivity a přemýšlení s výjimkou těch, které se točí kolem našeho ega. Zabýval jsem se pouze sebou samým a stejné to bylo i u všech, které jsem znal, nebo se kterými jsem hovořil. Protože jsem sám pro tak univerzální homogenitu nebyl schopen nalézt uspokojující vysvětlení, začal jsem věřit vysvětlení čarodějů posloupnosti dona Juana.

Ponořil jsem se co nejhlouběji do studia mýtů a legend. Při četbě jsem si uvědomil něco, čeho jsem si dosud nikdy nevšiml. Všechny knihy, které jsem četl, se netýkaly mýtů a legend, ale jejich interpretace. Ve všech se hmatatelně ukrývala stejná představa. Styly se lišily a úmysl skrytý za slovy byl všude týž. I když se samo téma týkalo věcí tak abstraktních, jako jsou mýty a legendy, autorům se vždy podařilo propašovat do knih údaje o sobě. Homogenní záměr všech knih se netýkal uvedeného tématu, ale zviditelnění autorova ega. Nikdy dřív jsem si to neuvědomil.

Připisoval jsem tento svůj pocit vlivu dona Juana. Nevyhnutelná otázka však zněla: Vidím to tak pouze proto, že jsem jím ovlivněn, nebo skutečně existuje cizí mysl, která ovládá veškerou naši činnost? Zakolísal jsem a upadl znovu do popírání celé záležitosti. A tak jsem jako blázen kolísal mezi přijetím a popřením. Něco ve mně vědělo, že to, kam don Juan míří, je *energetická skutečnost*, ale něco jiného a stejně důležitého si myslelo, že se jedná o blábol. Výsledkem tohoto vnitřního boje bylo jakési neblahé tušení, pocit pronásledování něčím velmi nebezpečným.

S velice širokým záběrem jsem se pustil do hledání zmínek o *létavcích* v ostatních kulturách, ale nic jsem nenašel. Zdálo se, že jediným zdrojem informací o nich zůstává don Juan. Jakmile jsem se s ním znovu potkal, okamžitě jsem otevřel téma *létavců*.

"Snažil jsem se ze všech sil zvládnout toto téma racionálně," řekl jsem mu. "Ale nemůžu. Existují okamžiky, kdy s vaší představou dravců naprosto souhlasím."

"Zaostři svou pozornost na ty prchavé stíny, které skutečně vidíš," odpověděl don Juan s úsměvem.

Řekl jsem mu, že ty prchavé stíny zcela nabouraly můj racionální život. Vidím je všude. Od té doby, kdy jsem opustil jeho dům, jsem nebyl schopen spát potmě. Pokud jsem spal s rozsvíceným světlem, neměl jsem problémy. Jakmile jsem však zhasnul, všechno kolem mě začalo skákat. Nikdy jsem nezahlédl celé postavy nebo tvary. Viděl, jsem pouze prchavé černé stíny.

"*Létavčí mysl* tě dosud neopustila," řekl don Juan. "Ale je vážně poraněna. Ze všech sil se snaží s tebou znovu nastolit vztahy. Něco v tobě je však definitivně zničeno a *létavec* to ví. Skutečné nebezpečí spočívá v tom, že tě *létavčí mysl* může unavit tím, jak tě bude nutit střídavě do přijetí a odmítnutí. Tvá únava tě pak donutí boj s ní vzdát."

"Jak vidíš, *létavčí mysl* nemá žádné oponenty. Když něco navrhuje, sama s tím souhlasí, a tak v tobě vzbuzuje dojem, že děláš něco smysluplného. *Létavčí mysl* ti vysvětlí, že všechno, co říká Juan Matus, jsou jen naprosté nesmysly, a pak s tím sama bude souhlasit. 'Jasně, jsou to jen nesmysly,' řekneš si sám. Tak nad námi vítězí."

"*Létavci* jsou zcela zásadní součástí vesmíru a je třeba je považovat za to, co skutečně jsou. Za hroživé a monstrózní entity. Pomocí nich nás vesmír zkouší a testuje."

"Jsme vlastně energetické sondy vytvořené vesmírem," pokračoval don Juan, jako by si neuvědomoval mou přítomnost. "A protože vlastníme energii, která je schopna vnímání, představujeme prostředek, kterým vesmír vnímá sám sebe. *Létavci* jsou neúprosnou výzvou. Nesmíme je s ničím zaměňovat. Pokud se nám to podaří, vesmír nám dovolí pokračovat."

Chtěl jsem se dozvědět víc, ale don Juan řekl pouze: "Můj bleskový útok skončil tvou poslední návštěvou. Ale o *létavcích* se toho dá vyprávět spousta. Je čas se pokusit o jiný manévr."

Tu noc jsem nemohl usnout. Do lehkého spánku jsem upadl až brzy zrána, ale to už mě don Juan vytáhl z postele a vzal mě na výlet do hor. Tam, kde žil, byla úplně jiná krajina než v Sonorské poušti, ale don Juan mi řekl, abych nelpěl na srovnávání, a tak po půl kilometru pochodu bylo všechno jako vždycky.

"Vyhlídky jsou pro lidi v autech," řekl don Juan. "Ti se přesunují rychle, aniž by se toho sami účastnili. Pro pěší žádné vyhlídky nejsou. Když například jedeš v autě, můžeš spatřit obrovské hory, které tě okouzlí svou krásou. Pokud jdeš pěšky, zapůsobí na tebe stejné hory úplně jinak. Zvláště když je musíš přelézt nebo obejít."

To ráno bylo velice horko. Kráčeli jsme suchým korytem řeky. V jedné věci se zdejší krajina Sonorské poušti nepochybně podobala. Byla tu hrozná spousta hmyzu. Komáři a mouchy kolem kroužili jako střemhlavé bombardéry a útočili na mé nozdry, oči a uši. Don Juan mě vyzval, abych si jejich bzucení nevšímal.

"Nesnaž se je zahnat rukou," utrousil pevně. "Odežeň je *záměrem*. Obklop se energetickou bariérou. Ztichni a bariéru vytvoř právě z toho ticha. Nikdo neví, jak se to dělá. Patří to mezi jevy, které dávní čarodějové nazývali *energetickými skutečnostmi*. Umlč svůj vnitřní rozhovor. To zcela postačí."

"Chtěl bych ti navrhnout velmi zvláštní věc," pokračoval a kráčel dál přede mnou.

Musel jsem přidat, aby mi nic z jeho slov neuniklo.

"Musím zdůraznit, že je to velice podivná představa, která v tobě vzbudí nekonečný odpor prohlásil. "Hned ze začátku ti proto říkám, že nebude snadné ji přijmout. Ale pouhý fakt, že je podivná, by tě neměl odradit. Jsi přece sociolog, takže tvá mysl je vždy otevřena novým obzorům, nebo snad ne?"

Don Juan si ze mě dělal bezuzdnou legraci. Věděl jsem to, ale netrápil se tím. Snad proto, že kráčel tak rychle a já musel vynakládat obrovské úsilí, abych mu stačil, mi jeho sarkasmus nevadil. Místo abych se naštvál, mě to rozesmálo. Svou pozornost jsem plně soustředil na jeho slova a hmyz mě přestal obtěžovat. Snad proto, že jsem skutečně vytvořil *záměrem* kolem sebe bariéru, nebo mě don Juan zaujal tak, že jsem na hmyz zapomněl.

"Ta podivná představa," řekl pomalu a zkoumavě na mě pohlédl, "spočívá v tom, že to vypadá, jako by všechny lidské bytosti měly stejné reakce, stejné myšlenky a stejné pocity. Na stejné podněty odpovídají všichni více méně shodně. Tyto podobnosti jsou poněkud zamlženy různými jazyky, ale když k tomu přihlédneme, zjistíme, že každý člověk na zemi reaguje naprosto stejně. Byl bych rád, kdyby ses nad tím jako sociolog zamyslel a pokusil se tuto homogenitu nějak formálně vysvětlit."

Don Juan během řeči sbíral rostliny, z nichž některé byly stěží vidět. Šlo spíš o nějaké řasy či mechy. Držel jsem mu otevřený vak, do kterého je ukládal, a už jsme nemluvili. Když měl dost rostlin, zamířil don Juan co nejrychleji zpět k domu. Řekl mi, že musí ty rostliny roztrždit a očistit dřív, než příliš uvadnou. Zabral jsem se do úkolu, který mi uložil. Snažil jsem si vzpomenout, jestli jsem na toto téma četl nějaké statě či separáty. Rozhodl jsem se, že se do toho pořádně pustím - a to tak, že nejprve prostuduji všechny dostupné práce o "národním charakteru". Velmi jsem se tím nadchl a chtěl jsem se okamžitě vrátit domů, abych mohl neprodleně začít. Než jsme však dorazili k jeho domu, don Juan se náhle zastavil a usadil se na vysoké plošině, odkud šlo přehlédnout celé údolí. Hodnou chvíli mlčel. Nebylo to však proto, že by se byl zadýchal. Lámal jsem si hlavu nad příčinou této zastávky.

"Tvůj dnešní úkol," prohlásil náhle tónem, který nevěstil nic dobrého, "se týká té nejtajemnější oblasti čarodějnictví, něčeho, co nejde vysvětlit, protože to překračuje všechna slova. Šli jsme dnes na procházku a povídali si, protože čarodějnická tajemství musí být zmírněna světskými věcmi. Musejí vyrůst z ničeho a v ničem také musí skončit. V tom spočívá umění *potulných bojovníků*. Musí projít nevidění okem jehly. Takže se uvolni a opři se zády o stěnu co nejdál od okraje. Kdybys omdlel nebo spadnul, jsem tu s tebou."

"Co se mnohu chcete dělat, done Juane?" zeptal jsem se ho. Můj neklid byl tak veliký, že to bylo v hlase zřetelně slyšet.

"Chci, abys zkřížil nohy a vešel do *vnitřního mlčení*" odpověděl. "Řekněme, že zkusíš zjistit, které články bys mohl použít, abys mé tvrzení vědecky vyvrátil nebo potvrdil. Vejdí do *vnitřního mlčení*, ale neusínej. Tohle nebude putování *temným mořem vědomí*. Bude to *zření z vnitřního mlčení*."

Vejit do *vnitřního mlčení*, aniž bych usnul, bylo pro mě velice těžké. Bojoval jsem se skoro nepřekonatelnou touhou spát. Vyhrál jsem a z neproniknutelné tmy, která mě obklopovala, jsem zíral na dno údolí. A pak jsem spatřil něco, co mnou otřásl do morku kostí. *Uzřel* jsem obrovský stín, mající v průměru snad pět metrů, jak vyskočil do vzduchu a přistál s tichým žuchnutím, které jsem vlastně neslyšel. Pouze jsem ho pocítil ve svých kostech.

"Jsou skutečně těžcí," řekl mi don Juan přímo do ucha. Objímal mě co nejpevněji svou levou paží.

Zřel jsem, jak se na zemi vrtí něco, co připomínalo obrovský blátivý stín. Pak to znovu provedlo obrovský, snad dvacet metrů dlouhý skok, a znovu to

přistálo s tichým žuchnutím. Snažil jsem se neztratit koncentraci. Byl jsem vyděšen tak, že se to vymykalo jakémukoli racionálnímu popisu. Visel jsem očima na skákajícím stínu na dně údolí. Pak jsem uslyšel velice zvláštní bzučení. Znělo jako směs zvuků vyvolaných vibrací křídel a bručením nevyladěného radia. Následovalo žuchnutí, na které nikdy nezapomenu. Don Juan i já jsme se otřásli - a u našich nohou přistál černý blátivý stín.

"Neboj se," řekl don Juan rozhodným tónem. "Udrž si své *vnitřní mlčení* a ono to samo zmizí."

Trásl jsem se od hlavy k patě. Bylo mi jasné, že pokud neudržím své *vnitřní mlčení*, blátivý stín mě přikryje jako deka a udusí mě. Aniž bych se vynořil ze tmy, která mě obklopovala, vykřikl jsem ze všech sil. Nikdy v životě jsem nepocítil takový hněv a frustraci. Blátivý stín znovu skočil, tentokrát zpět na dno údolí. Stále jsem křičel a kopal nohama. Chtěl jsem ze sebe setřást to něco, co přišlo, aby mě sežralo. Mé vnitřní napětí bylo tak veliké, že jsem ztratil pojem času. Snad jsem omdlel.

Když jsem přišel k sobě, ležel jsem ve své posteli v domě dona Juana. Okolo hlavy jsem měl omotaný ručník namočený v ledové vodě. Sálal jsem horečkou. Jedna žena z družiny dona Juana mi natírala záda, hrud' a čelo alkoholem, ale mně to nepomáhalo. Horko, které jsem cítil, přicházelo zevnitř ze mě. Způsoboval jej hněv a z něj pramenící pocit nemohoucnosti.

Don Juan se smál, jako by se přihodilo něco velice směšného. Smích se z něj odlupoval v nekonečných kaskádách.

"Nikdy bych nepomyslel, že si budeš pohled na *létavce* brát tak k srdci," prohlásil.

Vzal mě za ruku a vedl dozadu za dům, kde mě ponořil do obrovské vany, aniž jsem měl čas se svléknout. Šel jsem pod vodu i s botami a hodinkami.

"Moje hodinky, moje hodinky," zařval jsem.

Don Juan se svíjel smíchy. "Když mě jdeš navštívit, nemáš si brát hodinky," prohlásil. "Teď jsi je rozbil."

Sundal jsem si hodinky a položil je vedle vany. Vzpomínám si, že hodinky byly vodotěsné a koupel jim nemohla uškodit. Ponoření do vany mi velice pomohlo. Když mě don Juan vyndal z ledové vody, už jsem se trochu ovládal.

"To je strašný pohled," opakoval jsem neustále neschopen říct něco jiného.

V dravci, o kterém don Juan mluvil, nebyl žádný soucit. Byl nesmírně těžký, obrovský a neutrální. Cítil jsem jeho naprostou nevšímavost vůči nám. Zlámal nás před dávnými věky a způsobil tak, že jsme, jak říkal don Juan, nejistí, slabí a zranitelní. Svlékl jsem mokré šaty a vzal si suché pončo. Posadil jsem se do postele a plakal a plakal. Ale ne nad sebou. Já měl svůj hněv, svůj *nezlomný záměr* nenechat se sežrat. Plakal jsem nad svými bližními a zvláště nad svým otcem. Až do tohoto okamžiku jsem netušil, jak moc jej miluji.

"Nikdy nedostal žádnou možnost," opakoval jsem kolem dokola a naslouchal svým slovům, jako by nebyly moje. Můj ubohý otec, byl to ten nejhleduplnější člověk, jakého jsem kdy poznal. Byl tak jemný a tak bezmocný.

Info o původním textu:

Carlos Castaneda
BLÁTIVÉ STÍNY

Úryvek byl vyňat z knihy *Aktivní tvář nekonečna*

Z anglického originálu *The Active Side of Infinity*
vydaného nakladatelstvím HarperCollins v roce 1999
ji přeložil Miroslav Krůta
Redakce Magdalena Wagnerová

Vydalo nakladatelství a vydavatelství
VOLVOX GLOBATOR,
Prvního pluku 7, 186 00 Praha 8
jako svou 473. publikaci
Vydání první
Praha 2000

ISBN 80-7207-354-0

Knihkupectví VOLVOX GLOBATOR:
Opatovická 26, 110 00 Praha 1

VOLVOX na WWW: <http://www.volvox.cz/>

Tento soubor byl stažen z GARAGE: <http://garage.spider.cz/>